

SUMMARY

Zh. Chernyakova. Internationalisation of educational space in upper secondary school in Great Britain: substantive bases.

The substantial bases of internationalization of educational space of upper secondary school of Great Britain are identified; the priority of academic goals in the context of internationalization of educational space of upper secondary school of Great Britain are clarified; the correspondence of British curriculum of upper secondary school to international educational standards is defined; internationalized curriculum of upper secondary school (Cambridge) is analyzed; the school subjects with internationalized content are characterized and their specific characteristics are described.

Key words: substantial basis, internationalization of educational space, upper secondary school of Great Britain; internationalized curriculum; internationalized programme; global dimension, international dimension.

УДК 373.091.12:005.591.6](410)

І. А. Чистякова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

РОЗВИТОК ТА ПОШИРЕННЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ ЯК ПРЕДМЕТ ПОРІВНЯЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ БРИТАНОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті проаналізовано розвиток та поширення освітніх інновацій у вітчизняній педагогічній інноватиці й педагогічній компаративістиці. Виділено філософський, освітньо-політичний, управлінський, змістовий, процесуально-технологічний та професійно-педагогічний аспекти розгляду інноваційної діяльності в системі середньої освіти. Здійснено аналіз основоположних аспектів інноваційної діяльності в системі середньої освіти Великої Британії, зокрема інновації в цільових пріоритетах розвитку освіти та реформаційних стратегіях; структурі середньої освіти; змісті, формах, методах навчання; професійно-педагогічній підготовці британських учителів; управлінні освітою.

Ключові слова: педагогічна інноватика, педагогічна компаративістика, середня освіта, Велика Британія, інновація, інноваційна діяльність.

Постановка проблеми. Роль освіти на сучасному етапі розвитку України визначається завданнями переходу країни до демократичної та правової держави, до ринкової економіки, необхідністю подолання небезпеки відставання країни від світових тенденцій економічного та суспільного розвитку. Це вимагає активізації пошуку перспективних інноваційних ідей, спрямованих на розвиток і саморозвиток особистості. У формуванні інноваційних педагогічних ідей чільне місце належить теорії освіти сучасної Північної Америки та Західної Європи, зокрема Великої Британії.

Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується інтенсивними пошуками нового в теорії та практиці навчання. Низька якість загальної освіти та усвідомлення потреби значних перетворень середньої школи стали причинами масового характеру інноваційних процесів, що стали основою модернізації системи освіти. Проте, у результаті такої масовості ініціатив «знизу» інновації набули рис випадковості, стихійності, безсистемності. З огляду на існуючі суперечності

проблеми необхідним та нагальним стало широке вивчення інноваційних підходів до навчання в умовах неперервної освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Розвиток інноваційних процесів у системі середньої освіти Великої Британії вже протягом кількох десятиліть є об'єктом дослідження вітчизняних науковців, що зумовлено статусом держави як однієї з провідних і високорозвинених країн світу. Вивчення вітчизняних досліджень показало, що предметом аналізу науковців став широкий спектр аспектів діяльності британської освітньої системи. Предмет нашої наукової розвідки передбачає аналіз досліджень як у галузі педагогічної інноватики (Л. Ващенко, Л. Вознюк, Л. Даниленко, І. Дичківська, В. Загвязинський, М. Карамушка, О. Кіяшко, О. Козлова, В. Кремень, М. Лазарєв, В. Лутай, І. Матіюк, С. Ніколаєнко, В. Паламарчук, О. Пехота, Н. Погрібна, Л. Подимова, О. Попова, В. Рябенко, Г. Сазоненко, А. Сбруєва, Г. Селевко, В. Сластьонін, Л. Сохань, В. Химинець, В. Цикін та ін.), так і в галузі педагогічного британознавства (Н. Воскресенська, К. Гаращук, М. Гурій, І. Іванюк, О. Локшина, Г. Марченко, О. Матвієнко, О. Мілютіна та ін.).

Мета статті – вивчення освітніх інновацій у порівняльно-педагогічних британознавчих дослідженнях.

Виклад основного матеріалу. Новим для освіти початку ХХІ ст. є активізація тенденцій, спрямованих на інноваційний розвиток, що сприятиме підвищенню ефективності навчального процесу.

Освітні інновації все більше виокремлюються як предмет *філософського аналізу*. На початку ХХІ ст. в Україні розроблено нову філософію освіти, що узагальнює в собі, згідно з висновками Л. Даниленко, різні, найбільше прогресивні ідеї: філософію всеєдності, концепцію ноосфери, глобальної освіти, філософію серця, життєтворчості, діалогу культур, ідеї про вплив космосу на життя людини та ін. [4], що стали філософським підґрунтям педагогічної інноватики, та пропонують замість єдино дозволеної діалектико-матеріалістичної методології використовувати відповідно системно-синергетичний, структурно-функціональний, логіко-когнітивний, неопозитивістський, феноменологічний, антропологічний, теологічний, аксіологічний та інші принципи й підходи (див. табл. 1).

Таблиця 1

**Філософське підґрунтя педагогічної інноватики
за Л. Даниленко [4, 87]**

Філософські концепції	Підходи до розгляду інноваційних процесів
Філософія всеєдності	Системно-синергетичний
Концепція ноосфери	Феноменологічний
Концепція глобальної освіти	Антропософський

Продовження табл. 1

Філософія життєтворчості	Гуманістичний
Філософія серця	Антропологічний
Філософія діалогу культур	Логіко-когнітивний
Ідеї про вплив космосу на життя людини	Неопозитивістський

Отже, в основу досліджень філософського аспекту педагогічної інноватики покладено розробку нової парадигми освіти, яка спрямована на інтеграцію інтересів особистості й соціуму. Сутність основних ідей цієї парадигми полягає у висуненні обов'язкових для всіх учасників навчально-виховного процесу вимог та у вирішенні протиріч, що виникають між представниками різних видів світогляду, шляхом діалогової взаємодії.

Змістова основа нової парадигми освіти передбачає, згідно з В. Цикінім:

1) розробку стандартів всіх рівнів із урахуванням інтеграційних процесів, що відбуваються на сучасному етапі розвитку людства, оскільки спостерігається формування єдиного світового інформаційного простору. А це вимагає вироблення не лише єдиної мови науки, а й сприяє розвитку інтегративної культури;

2) розробку й упровадження в практику принципів складання навчальних програм для всіх видів закладів освіти, в основі яких лежать сучасні знання про людину та способи її формування й розвитку як творчого суб'єкта;

3) матеріально-технічне переоснащення всього процесу навчання й виховання у зв'язку зі стрімким розвитком нових технологій;

4) реформування та удосконалення системи управління, менеджменту освіти на регіональному та національному рівнях [16, 142].

Освітньо-політичний аспект розгляду освітніх інновацій знайшов висвітлення в дослідженнях українських науковців – Л. Ващенко, В. Загвязинського, С. Ніколаєнка, В. Химинця та російських – Н. Пономарьова й Б. Смирнова та ін.

Аналіз праць названих науковців дав змогу дійти висновку, що провідними пріоритетами їх досліджень є: визначення стратегічних орієнтирів та політики розвитку освіти в контексті інноваційних перетворень (В. Загвязинський); аналіз особливостей інноваційної освітньої політики, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій, інформаційній та інших сферах (В. Химинець); висвітлення теоретико-методологічних основ освітньої інноватики та механізмів політико-управлінського забезпечення освітніх нововведень (Н. Пономарьов та Б. Смирнов); знаходження раціональних шляхів розробки змісту інноваційної політики держави в освіті, підходів до

формування в навчальних закладах сучасних інноваційно-освітніх комплексів, організаційних структур та інструментів управління педагогічними інноваціями на прикладі вищих навчальних закладів (Н. Пономарьов та Б. Смирнов).

Отже, у контексті розгляду освітньо-політичного аспекту дослідження інноваційних процесів у освіті визначено необхідність з'ясування комплексу проблем управління освітніми нововведеннями як системної сукупності найбільш актуальних, складних, суперечливих та невирішених питань оновлення освіти (включаючи питання політико-управлінського забезпечення цього оновлення), вивчення та розв'язання яких необхідне для здійснення ефективної інноваційно-освітньої діяльності. Російськими дослідниками Н. Пономарьовим та Б. Смирновим виокремлено такі політичні закономірності освітніх інновацій:

1) закономірність підвищення ролі та пріоритетності інноваційної складової освітньої політики в період масштабного реформування освіти і в умовах розвитку суспільства й економіки знань, а також по мірі наростання кризових явищ у освіті. Звідси впливає закономірність підвищення політичного статусу керівників, які відповідають за інноваційну діяльність у освіті;

2) закономірність росту політичної свідомості педагогічної спільноти в умовах становлення, розвитку та вдосконалення політичної структури суспільства, необхідність оновлення та оптимізації взаємовідносин політики й освіти, особливо в умовах масштабних освітніх реформ;

3) закономірність циклічного характеру стосунків між владою та лідерами-новаторами освітньої галузі в умовах циклічності оновлення й розвитку суспільства та економіки;

4) закономірність появи й функціонування освітнього лоббі в органах державної влади. Склад такого лоббі все більш диверсифікується з розвитком громадського суспільства. Воно включає як професійних освітян, так і всі інші зацікавлені в якісній освіті сторони (громадські організації, роботодавців, різних категорій учнів тощо);

5) закономірність появи та росту політичної значущості проблем розвитку й оновлення освіти в програмах та організаційних структурах політичних партій і громадсько-політичних рухів;

6) закономірність появи та послідовного збільшення політичних ресурсів і наслідків освітніх реформ у відповідності з підвищенням інноваційності загальної політики держави, формуванням суспільства знань;

7) закономірність інституціонального розвитку освітньої інноватики в системі освіти та педагогічної діяльності шляхом створення нових видів

освіти, нових типів навчальних закладів, нових політико-управлінських структур освіти, інноваційно-освітніх структур [12, с. 62].

Визначені політичні закономірності освітніх інновацій є вагомим кроком уперед у розробці новітніх технологій політичної підтримки змін у освітній сфері.

У результаті аналізу широкого кола джерел, присвячених *управлінському аспекту* розгляду проблеми інноваційної діяльності, нами було встановлено, що вихідними положеннями існуючих знань про управління інноваційними процесами є положення наукового менеджменту, згідно з якими основу керівництва складає ідея стратегічного управління. Крім того, було з'ясовано, що управління інноваційними процесами стає ефективним у разі застосування наукових методів розвитку організації, у рамках використання яких здійснюється моделювання процесу управління як цілісної системи. Водночас управління інноваційними змінами значною мірою залежить від встановлення зворотніх інформаційних зв'язків між елементами системи; функціонування та кооперації формальних і неформальних організацій, що забезпечує ефективність та відкритість інноваційних процесів.

Отже, мета інноваційної управлінської діяльності полягає у визначенні нових перспективних напрямів розвитку освітніх закладів, накопиченні людських, матеріальних, технологічних ресурсів та інноваційного потенціалу, розробці, впровадженні та поширенні нового змісту, методів, форм та засобів навчального процесу, створенні відповідних умов для розвитку нового педагогічного мислення та забезпечення конкурентоспроможності закладу освіти.

Основою *змістового аспекту* розгляду досліджуваної проблеми визначено аналіз інновацій змістового характеру, які стосуються, передусім, особливостей побудови національних стандартів та національних навчальних планів, запроваджених у ході освітніх реформ останніх десятиліть [13, 242–245]. Традиційна модель освіти змінюється культурологічною моделлю, у центрі якої є особистість, її духовний розвиток та саморозвиток, здібності, інтереси, обдарування. Задоволенню потреб особистості слугує профільне навчання, диференціація та спеціалізація, шкільний компонент освіти, факультативні та інші заняття за інтересами. Проте, як вважає провідний вітчизняний теоретик інноваційної освіти В. Паламарчук, цей блок освіти містить сьогодні складні проблеми: відсутність теорії навчального плану й програм; неузгодженість між окремими компонентами змісту освіти; обмеженість наукової апробації програм, спеціальних підручників; перевантаженість учнів урочною та позаурочною діяльністю [11, 132].

Тому, на думку науковця, потрібні варіативні моделі змісту освіти, державні стандарти для різних типів навчальних закладів, нові принципи й технологія конструювання змісту навчальних предметів, показники якості освіти, засади перманентного оновлення змісту, механізм відбору та інтеграції цінностей світової, вітчизняної та національної культури у зміст освіти на основі обраної концепції з орієнтацією на гуманну ідеологію [11, 133].

Отже, змістові зміни виникають унаслідок запровадження в навчально-виховний процес інваріантного та варіативного компонентів навчальних планів, інтеграції навчальних предметів, цільового відбору змісту навчання, впровадження діалогових методик у навчання.

Інновації в змісті освіти закономірно вимагають відповідного оновлення технологій, що є предметом досліджень багатьох теоретиків та практиків освіти. Так, *процесуально-технологічний аспект* дослідження освітніх інновацій представлений роботами О. Кіяшко, І. Матіюк, О. Пехоти, Г. Сазоненко, Г. Селевка та ін.

Аналіз наукової літератури дав змогу зауважити, що процесуальний аспект наукових розвідок інноваційних процесів у освіті характеризується:

1) наявністю двох інноваційних підходів до навчального процесу, а саме технологічного та дослідницько-пошукового, а також до можливості розробки й впровадження інноваційних моделей процесу навчання;

2) виділенням двох основних типів інноваційних моделей навчального процесу, що відповідають репродуктивній та проблемній орієнтації: інновації-модернізації та інновації-трансформації. Репродуктивні інноваційні моделі модернізують навчальний процес і спрямовують свою діяльність на досягнення гарантованих результатів у межах його традиційної репродуктивної орієнтації (повідомлення учням знань і формування способів діяльності за зразком, зорієнтованим на високоефективне репродуктивне навчання). Проблемно-орієнтовані інноваційні моделі змінюють традиційний навчальний процес і спрямовують свою діяльність на забезпечення його дослідницького характеру, організацію пошукової навчально-пізнавальної діяльності (формування в учнів досвіду самостійного пошуку нових знань, їх застосування в нових умовах, формування досвіду творчої діяльності в поєднанні з виробленням ціннісних орієнтацій) [9, 12].

Дослідження О. Кіяшка, О. Козлової, М. Лазарева та ін. висвітлюють *професійно-педагогічний аспект* досліджень інноваційних процесів.

У контексті розгляду професійно-педагогічного аспекту дослідження інноваційних процесів науковці звертають увагу на потребу зміни застарілих парадигм професійної освіти на нові, що мають сприяти

підвищенню творчого та інноваційного потенціалу особистості. У зв'язку з цим дослідники вважають за необхідне з'ясувати особливості підготовки вчителя до інноваційної діяльності (О. Козлова), побудови нової технології навчання майбутніх педагогів (М. Лазарев), педагогічні умови впровадження інноваційних педагогічних технологій у вищих навчальних закладах (О. Кіяшко).

У результаті аналізу досліджень інноваційних процесів у професійно-педагогічній освіті вітчизняних науковців доведено, що програма професійної підготовки на інноваційних засадах надасть можливість випускникам вищих навчальних закладів бути конкурентоспроможними на ринку праці. Професійна освіта не лише сприятиме реалізації цілей та можливостей людини, а й забезпечуватиме її адаптацію до швидкозмінних вимог інноваційного середовища, формуватиме інноваційний світогляд, виступатиме фактором розвитку особистісного потенціалу суспільства.

Інноваційні перетворення в освіті стали об'єктом наукових інтересів широкого кола теоретиків та практиків освіти Великої Британії, Канади та США. Відомі науковці розвинених англослов'янських країн – М. Барбер, Д. Хопкінс (Велика Британія), Б. Левін, М. Фуллан (Канада) Р. Елмор, Е. Ліберман (США) та ін. – аналізують історичний контекст, чинники, що зумовлюють інновації в освіті, зміст конкретного інноваційного процесу, особливості освітніх перетворень, закономірності проведення та здійснення освітніх змін.

Зарубіжні автори (К. Ангеловські, Х. Бернет, Дж. Бассет, М. Фуллан та ін.) розглядають у своїх працях питання управління інноваційними процесами, організаційні зміни в освіті, умови, необхідні для існування інновацій, планування нововведень та способи їх впровадження. В американській педагогічній інноватиці (Е. Роджерс та ін.) досить глибоко розроблено соціально-психологічний аспект поширення нововведень: типологію учасників інноваційного процесу, їх ставлення до нововведень, готовність до участі в них тощо.

Логіка даного дослідження вимагає з'ясування питання розробленості проблеми розвитку інноваційних процесів не тільки в педагогічній інноватиці, а й у порівняльно-педагогічних британознавчих дослідженнях. Компаративні дослідження в галузі інноватики українські науковці почали здійснювати в 90-х рр. XX століття. Саме в цей час відбулися суттєві зміни в підходах до аналізу освітніх процесів у зарубіжжі. Українські та російські науковці, зокрема А. Васильюк, Б. Вульфсон, О. Джуринський, К. Корсак, Н. Лавриченко, О. Локшина, З. Малькова, О. Матвієнко, Н. Ничкало, Л. Пуховська, А. Сбруєва та ін. – аналізують

характерні для сьогодення зміни в освітніх системах розвинених країн, висвітлюють джерела інновацій, їх причини і чинники.

Структурно-логічний аналіз компаративістичних джерел дозволив дійти висновку, що в кінці XX – на початку XXI ст. здійснюється порівняльний аналіз різних аспектів інноваційних процесів у системі середньої освіти Великої Британії, зокрема:

1) інновації в цільових пріоритетах розвитку освіти та стратегіях змін (Н. Авшенюк, Н. Воскресенська, Б. Вульфсон, А. Джуринський, А. Досін, О. Локшина, І. Малицька, А. Мисюк, О. Рибак);

2) інновації в структурі середньої освіти (К. Гарщук, О. Локшина, О. Матвієнко);

3) інновації у змісті, формах, методах навчання (Н. Балацька, М. Гурій, О. Кузнецова, О. Локшина, Г. Марченко, О. Мілютіна, І. Романко, Р. Сойчук, С. Старовойт, В. Тхорик);

4) інновації у професійно-педагогічній підготовці британських учителів (Н. Авшенюк, Т. Григор'єва, С. Коваленко, А. Парінов, А. Соколова, Н. Яцишин);

5) інновації в управлінні освітою (Н. Авшенюк, І. Задорожна, Ю. Кіщенко, І. Миськів).

Далі схарактеризуємо кожен із напрямів компаративістичних досліджень.

1. Значний інтерес дослідників викликали освітні реформи другої половини 80-х рр. XX ст., зокрема Закон «Про реформу освіти» 1988 р. (Акт Бейкера), що передбачав найбільш суттєві зміни в середній освіті Англії після останньої реформи 1944 р. (Акт Батлера). Елементи спільності й відмінності реформаційних курсів різних британських урядів стали предметом досліджень російських та вітчизняних науковців Н. Воскресенської, Б. Вульфсона, Н. Джуринського, О. Локшиної, А. Сбруєвої.

У роботах Н. Воскресенської та О. Локшиної схарактеризовано стратегії освітніх реформ, серед яких називають такі: підтримка раннього розвитку дитини; запровадження національних стратегій мовної та числової грамотності на початковому етапі навчання; стандартизація змісту базової освіти; персоналізація старшої середньої освіти та ін. [1; 6].

Важливим аспектом аналізу англійських освітніх реформ 80-х рр. XX ст. стало з'ясування сутності змін, що стосувались процесуальних характеристик організації навчального процесу, перш за все, у системі контролю навчальних досягнень учнів (І. Іванюк [5]).

2. Питання реформування структури середньої школи в європейських країнах стали предметом спеціального розгляду в дослідженнях

О. Матвієнко, в яких подано характеристику етапів структурних реформ середньої школи у др. пол. XX ст. та визначено провідні тенденції розвитку освітніх систем країн-членів ЄС, що зумовлюють структурні реформи в сучасних умовах [8]; О. Локшиної, де визначено загальні принципи організації старшої середньої школи Англії (для молоді 16–18 / 19 років), зокрема такі, як варіативність (широкий вибір навчальних закладів), гнучкість у організації занять та ін. [14]; К. Гаращука, де з'ясовано історичні витоки, чинники та теоретичні засади структурних реформ системи загальної середньої освіти в сучасній Великій Британії, а також особливості діяльності нових типів навчальних закладів, утворених у процесі реформ [2].

3. Інновації у змісті, формах, методах навчання у Великій Британії стали предметом розгляду широкого кола дослідників, зокрема таких, як: Г. Алексевич, Н. Балацька, О. Локшина, О. Рибак, І. Романко, С. Старовойт, В. Тхорик та ін. Увага дослідників зосереджується на таких проблемах: запровадження Національного курикулуму, зовнішнього оцінювання навчальних досягнень учнів, індивідуалізації та диференціації навчання, професійної орієнтації учнів та діалогічної взаємодії вчителя й учнів.

Початок XXI ст. ознаменувався появою досліджень, в яких охарактеризовано особливості розвитку інноваційних процесів у окремих предметних галузях. Автори дисертаційних досліджень, монографій, окремих статей зосереджують свою увагу на проблемах громадянської освіти; екологічної освіти; трудового навчання; полікультурної та мовної освіти.

У контексті розгляду проблеми громадянської освіти Великої Британії цінним є дослідження М. Гурій, у якому схарактеризовано сутність та зміст предмету «Громадянознавство», що викладається в освітніх закладах Великої Британії [3]. Питання розвитку екологічної освіти стало предметом дослідження Г. Марченко, яка проаналізувала історичні умови виникнення й розвитку екологічної освіти у Великій Британії, з'ясувала особливості філософсько-світоглядних, природничо-наукових, соціально-культурних, теоретико-регулятивних та психолого-педагогічних засад формування системи взаємодії природи й суспільства [7]. Проблеми полікультурної освіти британської шкільної молоді розглянуто в наукових розвідках О. Мілютіної, яка досліджує процес полікультурної освіти школярів у середніх загальноосвітніх закладах Великої Британії в єдності його цілей, принципів, змісту, форм і методів реалізації [10].

4. Найбільш суттєвими та цінними інноваціями в професійно-педагогічній сфері, на думку вітчизняних науковців стали: 1) запровадження стандартів професійної діяльності для різних категорій педагогічного персоналу як інструмента професійного розвитку вчителів у контексті

парадигми освіти, що орієнтується на результат; 2) розвиток та розширення партнерства університету й школи в підготовці вчителів; 3) формування соціального партнерства, укладання національних угод між урядовими, професійними, громадськими організаціями, а також різними учасниками оновлення педагогічної освіти щодо зміни суспільного становища (морального й матеріального) вчителів.

Ще одним вагомим аспектом інноваційних процесів у системі освіти Великої Британії, що став предметом вивчення українських компаративістів є питання розвитку освіти дорослих (С. Коваленко, Т. Григор'єва).

5. У кінці XX – на початку XXI століття великої ваги набуває соціальне значення проблеми шкільного лідерства. Окремі аспекти розвитку шкільного лідерства в Об'єднаному Королівстві Великобританії та Північної Ірландії стали предметом дослідження Н. Авшенюк, І. Задорожної, Ю. Кіщенко. Комплексний аналіз шкільного лідерства та особливостей його розвитку в умовах британських загальноосвітніх шкіл здійснила у своєму дисертаційному дослідженні І. Миськів.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Практична цінність схарактеризованих вище досліджень полягає в осмисленні досягнень педагогічної науки Великої Британії, виявленні та характеристиці сучасних освітніх технологій, які можуть бути запроваджені в загальноосвітні навчальні заклади України.

Перспективи подальших розвідок убачаємо у дослідженні питання визначення інноваційних технологій розвитку середньої освіти Великої Британії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воскресенская Н. М. Реформа школьного образования в Великобритании / Н. М. Воскресенская // Педагогика. – 1991. – № 8. – С. 10–17.
2. Гаращук К. В. Структурні реформи в системі загальної середньої освіти сучасно Великої Британії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Кирило Володимирович Гаращук. – Суми, 2011. – 20 с.
3. Гурій М. О. Громадянське виховання старшокласників у Великій Британії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / М. О. Гурій. – Дрогобич, 2008. – 20 с.
4. Даниленко Л. Наукове підґрунтя інноваційних процесів в освіті / Л. Даниленко // Педагогічна взаємодія в умовах реформування освіти / за заг. ред. Г. Є. Гребенюка. – Харків : Стиль-Іздат, 2006. – С. 86–97.
5. Іванюк І. В. Великобританія : система освіти та реформи 80–90-х рр. XX ст. / В. І. Іванюк // Педагогіка толерантності. – 2002. – № 3. – С. 107–110.
6. Локшина О. Система шкільної освіти Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії / О. Локшина, Ю. Ткаченко // Історія в школі. – 2001. – № 7. – С. 23–27.
7. Марченко Г. В. Розвиток екологічної освіти в середніх школах Великої Британії у другій половині XX століття : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Г. В. Марченко. – К., 2004. – 23 с.
8. Матвієнко О. В. Стратегії розвитку середньої освіти у країнах Європейського Союзу : монографія / О. В. Матвієнко. – К. : Ленвіт. – 2005. – 381 с.

9. Матіюк І. О. Інноваційні моделі навчального процесу в сучасній школі (на матеріалах різних типів навчально-освітніх закладів України) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / І. О. Матіюк. – Луцьк, 2000. – 18 с.
10. Мілютіна О. К. Полікультурна освіта учнів середньої загальноосвітньої школи у Великій Британії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / О. К. Мілютіна. – Житомир, 2008. – 19 с.
11. Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики. / В. Ф. Паламарчук. – К. : Освіта України, 2005. – Т. 2 – 504 с.
12. Пономарев Н. Л. Образовательные инновации. Государственная политика и управление : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Н. Л. Пономарев, Б. М. Смирнов. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 208 с.
13. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX – початок XXI ст.) : монографія / А. А. Сбруєва. – Суми : ВАТ «Сумська обласна друкарня» ; Видавництво «Козацький вал», 2004. – 500 с.
14. Старша школа зарубіжжя : організація та зміст освіти / Г. С. Єгоров та ін. ; ред. О. І. Локшина. – К. : СПД Богданова А. М. – 2006. – 232 с.
15. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність / В. В. Химинець. – Тернопіль : Мандрівець, 2009. – 360 с.
16. Цикин В. А. Синергетика и образование : новые подходы / В. А. Цикин, А. В. Брижатый. – Сумы : СумГПУ, 2005. – 276 с.

РЕЗЮМЕ

И. А. Чистякова. Развитие и распространение образовательных инноваций как предмет сравнительно-педагогических британоведческих исследований.

В статье проанализировано развития и распространения образовательных инноваций в отечественной педагогической инноватике и педагогической компаративистике. Выделены философский, образовательно-политический, управленческий, содержательный, процессуально-технологический и профессионально-педагогический аспекты рассмотрения инновационной деятельности в системе среднего образования. Дан анализ основоположных аспектов инновационной деятельности в системе среднего образования Великобритании, а именно инновации в целевых приоритетах развития образования и реформационных стратегиях; структуре среднего образования; содержании, формах, методах обучения; профессионально-педагогической подготовке британских учителей; управлении образованием.

Ключевые слова: педагогическая инноватика, педагогическая компаративистика, среднее образование, Великобритания, инновация, инновационная деятельность.

SUMMARY

I. Chystyakova. Development and distribution of the educational innovations as a subject of the comparative educational researches.

The development and distribution of educational innovation in domestic pedagogical innovation and pedagogical comparative researches are analyzed in the article. Philosophical, educational, political, administrative, substantive, procedural and technological, vocational and educational aspects of the innovation in secondary education are distinguished. The article covers the main aspects of innovative processes in the secondary education system of Great Britain, among them innovations in: value priorities of education development and reform strategies; secondary education structure; content, forms and methods of instruction; professional development and training of British teachers; education management.

Key words: pedagogical innovation, teaching comparative studies, secondary education, the UK, innovation, innovation.